

Manifest sobre les afectacions de la Cultura i Arts comunitàries a causa del Covid19 i els seus efectes a Catalunya

24 d'abril de 2020

(document inicialment proposat per Xarxa Artibbarri/www.artibbarri.org/ artibbarri@gmail.com)

Si el que diem et parla... Adhereix-te al Manifest !!!

Signen el Manifest:

Xarxa Artibbarri

Forn de Teatre Pa'tothom

Transductores

Artixoc

Experimentem amb l'ART

Teleduca. Educació i Comunicació

Basket Beat

Festival de les Arts Comunitàries de Catalunya

Explica Dansa (Beatriu Daniel_Toni Jodar)

Sinapsis

Drapart

TRANSlab. Marta Galán Sala

Descripció situació actual del sector de la cultura i arts comunitàries a Catalunya

- Què és la cultura i arts comunitàries i què representa en aquests moments?

El sector de la cultura comunitària és un sector format per organitzacions de diferents tipus: associacions, empreses i autònoms que treballen per encàrrec administratiu, d'entitats privades o bé per projectes propis, sempre en relació amb la comunitat, amb un arrelament al territori, i mitjançant el desenvolupament de disciplines artístiques i esdeveniments culturals. Un dels pilars que ho defineixen és "la participació" i "la transformació social", per tant, el contacte directe i *físic* amb les persones.

Sobre les mesures actuals de protecció de la cultura davant la crisi de la Covid19 (Generalitat de Catalunya i Ajuntament de Barcelona) veiem que és un inici positiu però insuficient per al nostre sector, que té un futur incert.

La cultura i les arts comunitàries mouen una cadena social formada per artistes, pedagogs, talleristes, mediadors, gestors culturals, tècnics de l'espectacle, sociòlegs, educadors... És un subsector invisibilitzat dins el món cultural, sovint mal etiquetat com a *lleure socioeducatiu*, apartant-lo de la "cultura en majúscules" i les grans estructures, o no reconeixent aquestes pràctiques com a part del sector cultural. Malgrat això, aquests "gegants" també, els últims anys, han començat a desenvolupar projectes "d'art comunitari" o "art participatiu" sentint-se'n molt orgullosos de participar a millorar la societat.

Les arts comunitàries constitueixen un sector professional i activista de la cultura en el que hi participen més de 60.000 persones cada any (només a la ciutat de Barcelona), i es mouen 1,4 M euros (calculats recentment en un estudi). A la capital s'estima que hi ha 650 treballadores culturals diverses, entre fixes i intermitents, només de projectes d'arts comunitàries. És a dir que **som una minoria molt gran i molt invisibilitzada**.

Els problemes del sector de la cultura i les arts comunitàries són bàsicament els mateixos problemes de la majoria de la societat, reivindicacions de caràcter estructural elaborades per la societat civil:

- Necessitat de renda bàsica universal per tothom
- Supressió del lloguer i de les hipoteques (d'habitatge, d'oficines i d'espais taller) mentre duri l'estat d'alarma
- Supressió del pagament d'autònoms i impostos mentre duri l'estat de alarma.
- Regularització immediata de les persones migrants per poder gaudir de una vida digna.
- Pla de rescat social per les persones

També donem suport i ens sumem a les campanyes ja iniciades per part del sector cultural per demanar:

- La implementació en l'àmbit laboral i fiscal de l'Estatut de l'Artista
- La campanya Actua Cultura per reivindicar el 2% de pressupost en Cultura
- I les reivindicacions de la Cultura de base i del Parlament Ciutadà de la Cultura de Barcelona

Identifiquem les problemàtiques següents derivades d'aquest confinament per raons de salut pública:

1. **Aturada general d'activitats regulars:** *«aturada general de les activitats relacionades amb les activitats que toquen l'àmbit artístic, social i comunitari. Com ara les escoles, sindicats, plataformes ciutadanes, treball de barri, etc.»*
2. **No sabem si podrem portar a terme** i en quines condicions de qualitat mínimes **les activitats** en espais naturals de la nostra activitat d'educació no formal i de dinamització cultural comunitària. El conjunt d'iniciatives afectades compten amb la participació i la implicació directa de més de 15.000 persones, a Barcelona, amb una gran majoria d'infants i joves, molts en barris perifèrics de l'àrea metropolitana (en aquests primers 3 mesos, però potser al següents 12 mesos). Les derivades de l'allunyament social ens poden portar a situacions de dissidència i desconexió dels usuaris envers les entitats i les activitats que realitzen.
3. **La precarietat amb què estan vivint aquests dies les famílies** usuàries també ens preocupa. Coneixem força bé els barris més vulnerables de la ciutat de Barcelona, per exemple, i sabem que hi ha moltes famílies confinades en pisos molts petits i fins i tot en infrahabitatges (com segur passa a tot l'Estat). Això fa que es donin situacions perilloses i insanes en tots els aspectes del terme, des d'un punt de vista físic però també psicològic i social. La gent en general prioritzarà menjar que fer teatre, música o vídeo.
4. **La crisi econòmica de moltes estructures** d'arts comunitàries està valorada en unes pèrdues que ronden el 60% dels ingressos previstos entre març i juny de 2020, amb un volum total que es mouria entre els 400.000€ i 500.000€, perquè la primavera és una de les èpoques de l'any de més dinamisme. Aquesta situació ha produït un alt índex d'ERTOs a treballadors del sector i també de baixes per cessament d'activitat a treballadores autònomes (al voltant d'un 80-90%). Moltes no les podrem desenvolupar i altres s'hauran d'aplaçar o d'adaptar a nous terminis, i caldran reformulacions de projectes que, per ara, també haurem de costejar. Això se suma a una manca de liquiditat estructural, a inicis de cada exercici econòmic, de moltes empreses i entitats que treballem en educació i cultura a càrrec de pressupostos públics. A més, força projectes encara no s'han cobrat. La situació ens aboca a un augment del capital social d'inversió, tant per tornar a reinventar els projectes com per reorganitzar els posposats un cop s'aixequi el confinament.
5. Si es reprenen les activitats de cara al mes de juny-juliol, serà un «tornar a començar» en una època concebuda com a vacances. I és que en general, tenim dificultats per mantenir els nostres projectes durant juliol, agost i setembre. Existeix, a més a més, una gran **incògnita** que puguin funcionar les activitats després del desconfinament i en els mesos d'estiu.

6. **L'aturada general de l'administració** ens comporta, en molts casos, incertesa econòmica per al futur proper i com aquesta s'administra: Diputació de Barcelona no sols no encarrega serveis sinó que els que s'han fet no es paguen o no es ressolen, Ajuntament de Barcelona no se sap quan podrà fer efectives les subvencions 2020 i com avaluarà l'execució dels projectes, de la Unió Europea no se sap si concedirà pròrrogues als projectes ni cap altra resposta - a tall d'exemple.

12 propostes del sector de cultura i les arts comunitàries:

1. Pròrroga de TOTS els projectes culturals, educatius i comunitaris... que s'aprovaran el 2020 (ICUB, altres àrees de l'Ajuntament de Barcelona, Diputació de Barcelona, Generalitat de Catalunya, fundacions, Unió Europea, etc.). Pròrroga de poder-los executar en un termini llarg, fins al desembre de 2021, per exemple. Per tant, replantejar, ajustar i modificar les justificacions de les subvencions per causa de la crisi sanitària i els efectes derivats, durant el període 2020.
2. Donar per fet que els projectes a llarg termini (més de 4 mesos) no es poden desenvolupar al 100%, però finançar-los en la seva totalitat i assegurar la seva viabilitat comunitària.
3. Crear noves línies d'ajuts per poder suportar la crisi sanitària actual i amortitzar les pèrdues.
4. Aprovar el pagament de subvencions extraordinàries de menys de 5.000€ a totes les entitats de l'àmbit artístic i comunitari.
5. Promoure un pla especial d'estiu i sobretot de tardor de proximitat per a les famílies vulnerables i altres col·lectius per ajudar a sortir del confinament tot promovent la cultura comunitària i arrelada als barris (casals, activitats artístiques, programes per a la gent gran, una Mercè de proximitat descentralitzada en petits formats per barris, etc.)
6. Establir convenis o ajuts a tres anys vista per a espais o estructures de cultura comunitària que tinguin una programació estable de projectes i iniciatives en marxa (a diferència dels projectes puntuals). Aquesta mesura és necessària de fa temps. Avui en dia hi ha un percentatge força alt a Catalunya de projectes amb més de 20 anys d'existència, cosa que denota una maduració del sector. Malgrat això, no tenim cap estudi sobre la totalitat d'empreses i ONGs d'aquest àmbit a Catalunya i no existeixen ajudes ni convenis estables de part del Departament de Cultura de la Generalitat, així com d'altres administracions.
7. Obrir línies de crèdit a cost zero (ja es van rescatar els bancs).
8. Demanar la Renda Bàsica Universal
9. Donar suport a les reivindicacions de la Cultura de Base i del Parlament Ciutadà de la Cultura

10. Reivindicar el 2% del pressupost de la Generalitat per la Cultura, on també s'inclogui la cultura i arts comunitàries.
11. Supressió del pagament d'autònoms i impostos mentre duri l'estat d'alarma
12. Impulsar un fons econòmic per engegar accions de cultura, creació i arts comunitàries. Implicar-hi l'Ajuntament de Barcelona i altres institucions, i cercar una part d'aquest fons amb aportacions pròpies, tipus *crowdfunding*. (Si l'objectiu, per exemple, fos mobilitzar 150.000€, les institucions n'aportarien 120.000€ i les entitats en podrien aconseguir 30.000€ en dues tongades)